

2019. november 15-17.

Veszprém

Műsorfüzet

A rendezvény támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

FÖLDGÖMB

JELENTKEZÉS

Jelentkezési űrlap: <https://forms.gle/UU1YDTnDzPK7EB998>

Kollégiumi szállásrendelési és ebédrendelés határidő: **november 10.**

Fizetés november 13-ig átutalással a **10200830-32310384-00000000** számlaszámra vagy a helyszínen készpénzzel.

Részvételi díj

A részvételi díj a nem MKBT tagoknak **4500 Ft**, MKBT tagoknak **2500 Ft**. Azon MKBT tagoknak, akik legkésőbb a regisztrációnál 2020. évi tagdíjukat is rendezik, **1500 Ft**.

A részvételi díj magában foglalja az absztrakt-kötetet és a szombat esti zsíroskenyér party-t (itallal).

Helyszíni regisztráció

November 15. péntek 18:00-20:00

November 16. szombat 8:00-9:00 és a kávészünetekben

November 17. szombat 8:30-9:30 és a kávészünetben

PROGRAM ÁTTEKINTÉS

November 15. péntek *Kirándulás, 3D vetítés*

10:30 – 13:30 Terepi kirándulás: vezetett geotúra a Tihanyi-félszigeten (BfNPI)

20:00 Péntek esti gálaműsor: Szicília, Szardínia, Brazília - Egri Csaba és Borzsák Sarolta 3D vetítése

November 16. szombat *Előadások*

8:00 - 9:00 *Regisztráció*

9:00 - 10:25 MEGNYITÓ

10:25 - 10:40 *Kávészünet*

10:40 - 12:20 I. SZEKCIÓ – Módszertan

12:20 - 13:30 *Ebéd*

13:30 - 15:00 II. SZEKCIÓ – Tudományos kutatás 1.

15:00 - 15:15 *Kávészünet*

15:15 - 16:00 III. SZEKCIÓ – Külföldi feltáró kutatás

16:00 – 17:00 IV. SZEKCIÓ – Élménybeszámolók

17:00 – (max.) 18:30 V. SZEKCIÓ – Vita az MKBT barlangász etikai kódexéről

18:30 – (max.) 21:00 „ZSÍROSKENYÉR PARTY”

November 17. vasárnap *Előadások*

9:30 – 11:05 VI. SZEKCIÓ – Hazai feltáró kutatás

11:05 - 11:20 *Kávészünet*

11:20 – 12:30 VII. SZEKCIÓ – Tudományos kutatás 2.

12:30 ELNÖKI ZÁRSZÓ

12:35 - 13:45 *Ebéd*

HELYSZÍN

A Szakmai Találkozó a veszprémi Pannon Egyetem M1 épületében kerül megrendezésre. Tehát az előadások, a pénteki 3D vetítés, valamint a szombat esti zsíroskenyér party is itt lesz.

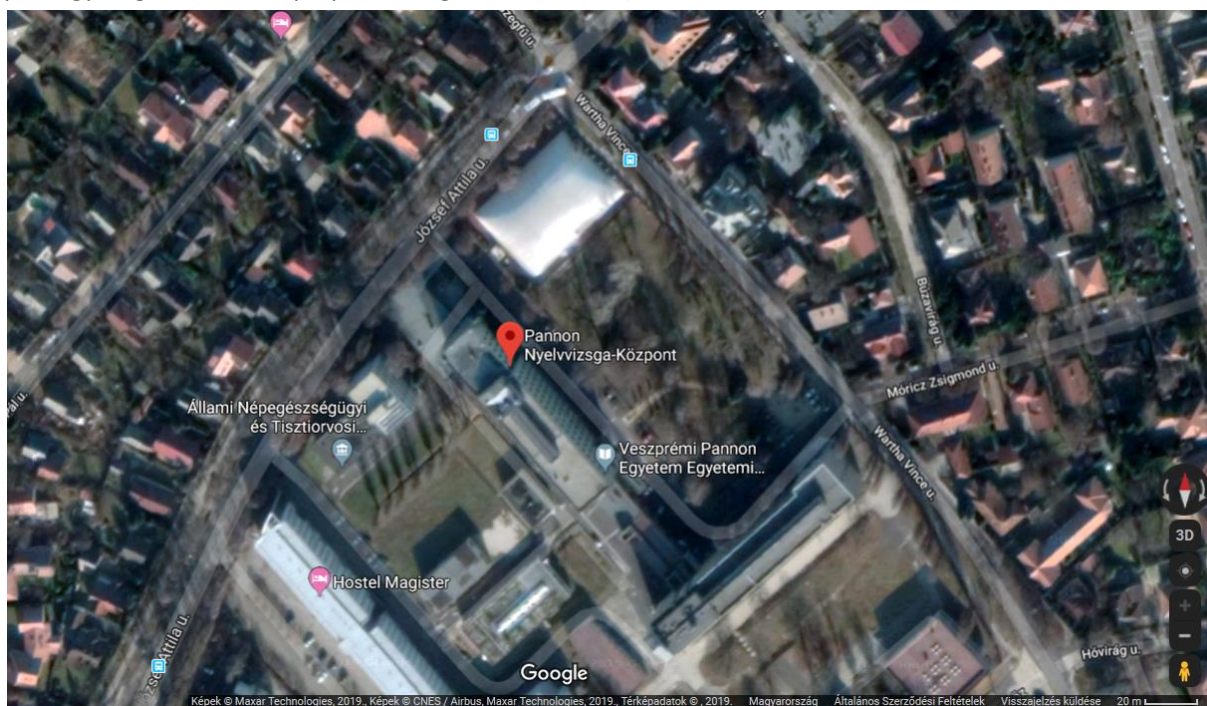
Cím: Pannon Egyetem, Veszprém, M épület , M1 előadó (lásd térkép).

Bejárat: József Attila út 34. felől (Pannon Egyetem M épület ki van írva), a porta után jobbra az első épület. Parkolás ugyanitt az utcán vagy az egyetem udvarán lehetséges.

Megközelítés:

Közúton: Budapest/Székesfehérvár (8-as út) felől érkezve is célszerűbb a veszprémi környűről a Tapolca felől érkező (77-es) úton behajtani a városba.

Tömegközlekedéssel: vonat- és buszpályaudvarról a 3-as vagy 4-es busszal. A buszpályaudvarról 20 perc gyaloglás (a vasúti pályaudvar igen messze van).

Az előadások helyszínéül szolgáló egyetemi campuson **dohányozni csak a szabad téren, az arra kijelölt pontokon szabad.**

ÉTKEZÉS

EBÉD A szombati és vasárnapi ebédet az előadások helyszínétől 10 perc gyaloglásnyira lévő Kollégium Étteremben találják (Stadion út 20-22. lásd Középiskolai Kollégium térképét a 11. oldalon).

Szombati menü: hamisgulyás, sertéspörkölt, galuska, savanyúság (vega: tojásos galuska)

Vasárnapi menü: húsleves, rántott szelet, petrezselymes krumpli, csemegeuborka (vega: rántott sajt)

Az ebéd csak az azt előrendelők számára érhető el. A regisztrációnál kapott ebédjegyet kérjük az étteremben leadni.

KÁVÉSZÜNET A helyszínen a kávészünetekben kávé és ásványvizet biztosítunk.

ZSÍROSKENYÉR PARTY A zsíroskenyér mellé egy sörre vagy két deci borra vendégeink vagytok.

RÉSZLETES PROGRAM

NOVEMBER 15. PÉNTEK

10:30-tól SZAKMAI KIRÁNDULÁS *(bővebben lásd 14. oldal)*

20:00 PÉNTEK ESTI GÁLAMŰSOR: *Egri Csaba és Borzsák Sarolta 3D vetítése – Szicília, Szardínia, Brazília*

NOVEMBER 16. SZOMBAT

8:00 - 9:00 *Regisztráció*

9:00 - 10:25 MEGNYITÓ

Dr Leél-Őssy Szabolcs: Köszöntő (5 p)

Takácsné Bolner Katalin: Társulati elismerések átadása (20 p)

Piri Attila: Hárskúti eredmények (a Vass Imre emléklap kitüntetettjei nevében) (15 p)

Korbély Barnabás: Bakony-Balaton UNESCO Geopark: jóval több, mint földtani csoda-ország (30 p)

Kosztra Barbara: Időugrás harmadik évad. Beszámoló az MKBT elmúlt egy évi tevékenységéről (15 p)

Az utóbbi években megszokott módon az MKBT Elnöksége képviselőjében beszámolok az elmúlt egy év társulati eredményeiről, és röviden összefoglalom, meddig jutott az "időugró" elnökség tervei megvalósításában. Szóba kerülnek a következő időszak tennivalói és az is, hogy miben tudtok segíteni a tervek megvalósításában, mindannyiunk javára.

10:25 - 10:40 *Kávészünet*

10:40 - 12:20 I. SZEKCIÓ – Módszertan (mérés, ábrázolás, kötéletechnika, feltérképezési technika)

Dr. Szunyogh Gábor: Felmérési adatok elengedhetetlen korrekciói, különös tekintettel a POLYGON program használatára (20 p)

A barlangtérképek csak akkor teljes értékűek, ha be vannak kötve az országos geodéziai hálózathoz, illetve, ha a térkép alapján pontosan megadható, hogy a barlang egy-egy része a külszínnek mely pontja alatt található. Napjainkban Magyarországon kötelezően használandó az Egységes Országos Vetületi Rendszer (rövidítve: EOV), tehát a barlangi fixpontok koordinátáit is ebben a rendszerben kell véglegesíteni. A felmérési jegyzőkönyv adatainak birtokában e koordináták „látszólag” egyszerűen kiszámíthatók a POLYGON program segítségével, ha ismerjük a barlangok bejáratának EOV koordinátáit. Tapasztalatom szerint azonban a POLYGON program bizonyos hiányosságai több, igen súlyos hibához vezethetnek, különösen nagyobb területet lefedő barlangok esetén.

Leglényegesebb hiba abból adódik, hogy az EOV rendszer hálózati északi iránya (azaz a térképen látható függőleges vonalak) nem a valódi észak felé mutatnak, hanem attól kissé eltérnek. (Az eltérés az ún. meridiánkonvergencia.) Ha tehát a földalatti iránymérési adatokat csak a mágneses deklináció értékével korrigáljuk, akkor az így kapott, módosított irány nem az EOV rendszer alapjául szolgáló hálózati északhoz viszonyítja a bemért poligonszakasz irányát, hanem a valódi északhoz. Következésképpen a kiszámított EOV koordináták tévesek lesznek. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyes barlangszakaszok a felszíni térképnek nem arra a pontjaira kerülnek, ahol valójában lenniük kellene. Az előadás bemutatja azt a módszert, amelyet figyelembe véve a POLYGON program mégis használható.

A POLYGON másik hibája, hogy „alaphelyzetben” felcseréli az x és y koordinátákat: az EOVS szerint az x tengely észak felé, az y tengely kelet felé mutat, aminek figyelmen kívül hagyása szintén súlyos térképi zavarhoz vezethet. Az előadás ismerteti ennek a hibának az elhárítási módját is.

Dr. Surányi Gergely: Tapasztalatok barlangok 3D felméréséről (15 p)

Az előadás áttekintést ad a barlangok 3D felmérésének lehetséges módszereiről, előnyökről és negatívumokról, több magyarországi helyszínen végzett felmérés alapján.

Balázs Gergely, Lerner Balázs: Idejönnek és elveszik a munkánkat, avagy az UX-1 víz alatti térképezőrobot bemutatása (20 p)

Az UNEXMIN az EU kutatás-fejlesztési támogatásával zajló projekt, melynek célja egy víz alá került bányákat geológiai szempontból felmérni képes robot kifejlesztése. Az UX-1 névre keresztelt robottípus a legfejlettebb szenzorokkal rendelkezik, így számtalan geológiai adatot gyűjt be a merülések során, miközben részletes háromdimenziós modellt készít a környezetéről. A mindössze 60 cm átmérőjű szerkezet 500 méter mélységig tud lemerülni és 6 órán keresztül működőképes. A 16 európai kutatócsoport részvételével zajló fejlesztés magyar vezetéssel történik. Az előadók, mint filmesek, és mint biztosító bűvárok a kezdeti lépésektől végigkövették a fejlesztés és tesztelés folyamatát.

Krkos Márk: Mbs, Swl, Wll, Sf és egyéb fura betűkombinációk (15 p)

Egyre inkább előfordul, hogy napjaink ipari alpinistái teheremelő eszközöket is használnak munkájuk során, így lassanként beszivárognak ezek az eszközök a barlangász technikákba is. Elébe menve a félreértéseknek, érdemes már most tisztázni, hogy a különböző minősítési rendszerek, "teherbírás" értékek hogyan alakultak ki, jelöléseik mit jelentenek. Körbejárunk egy-két alapvető terhelési kérdést is napi használati eszközeinkkel kapcsolatban: mint pl. honnan is jön a 22kN (Mbs), mit is jelent ez, mit kell(ene) ezzel a felhasználónak kezdeni. A végén egész pontos választ adhatunk majd a "melyik erősebb: az 50 kN-os karabiner, vagy az 1t-ás emelőheveder" kérdésre.

Dr. Kovács Boglárka: Kanyonos kötéltechnika - kötélhíd, irányított ereszkedés (15 p)

A kanyonos kötéltechnika alapköve a vízesés alatt, a kötélen történő megakadás elkerülése, az ilyen szituáció kezelése. Azonban gyakran nem is maga az ereszkedés hordozza magában a legnagyobb veszélyeket, hanem kötélen végén a medencébe történő érkezés, például akár szifon, örvénylő medence, alámosás miatt. Ilyen esetekben alkalmazhatjuk vagy a kötélhidat, vagy egy irányított ereszkedést. De mi a különbség a kettő között, és hogyan lehet megvalósítani őket?

Kraus Sándor: Kedvcsináló az UV-fény használatához (poszter)

A barlangászok (is) felfedezték végre az UV-fény különleges lehetőségeit. Mivel én már sok éve használom ezt, néhány kedvcsináló képet mutatok be az ifjúságnak.

Berentés Ágnes: "Pandora megelevenedik" avagy barlangok UV fényben (15 p)

Köztudott, hogy UV fény hatására sok ásvány lumineszkál, tehát látható fényt bocsát ki. Ez az igen szemléletes jelenség működik a vitrinek megvilágított ásványain, de vajon mit tapasztalunk, ha természetes környezetükben, ez esetben a barlangokban gerjesszük őket az UV fényvel? Másodpercekig kékes fényben tündökölnék körülöttünk a látható fényben szürkésfehér képződmények, Pandora-bolygó világát idézve.

Egyelőre az UV fényben való fotózás próbaújtját járom, de néhány képet szívesen bemutatnék arról, hogyan néznek ki ugyanazon helyek a lámpáink fényében, és mivé változnak UV hatására.

12:20 - 13:30 Ebéd (ebédlő 10 perc séta az előadások helyszínétől)

13:30 - 15:00 II. SZEKCIÓ – Tudományos kutatás I.

Dr. Szunyogh Gábor: Tájékoztató a Baradla 1:100 léptékű felmérésének jelenlegi állásáról és fixpontjai számozásának egységesítéséről (20 p)

A Baradla 1:100 léptékű felmérése 1996 óta (néhány évi szünettel eltekintve) folyamatosan zajlik; évente átlagosan 1 hektárnyi területet sikerül feltérképezni, illetve minden részletre kiterjedően

lerajzolni. Az elmúlt évben befejeződött a Főág felmérése (is), így jelenleg a Baradla 129 db A/1-es méretű térképlapból álló atlasza magába foglalja a teljes aggteleki részt (a Róka-ág belső termének kivételével), a teljes jósvafői részt, valamint a Főág kivilágítatlan szakaszait, beleértve a Nehéz-utat, a Viasz-utca környékét és a Libanon-hegyét. Elkészült továbbá (6 db A/1-es lapon) a Retek-ág első 700 m hosszú szakaszának 1:100-as rajza. Valamennyi térképlap el van mentve elektronikus formában (.cdr, .pdf és .jpg formátumban), így használata egyszerű. Sajnos nagy mérete (kb. 0,6 Gbyte) miatt eddig nem sikerült elhelyezni úgy, hogy az interneten keresztül bárki hozzáférhessen, de mind az Aggteleki Nemzeti Parkban, mind a Barlangtani Intézetben rendelkezésre áll a teljes térképi anyag.

Jelenleg zajlik a Róka-ág, a Törökmecset-ág és a Retek-ág felmérése, illetve a Styx-ág Szabó Zoltán által elkészített (1:100-as) térképének véglegesítése, valamint folyamatosan készülnek a Baradlában dolgozó kutatócsoportok új feltárásainak térképei.

Minthogy a Baradla fixpontjait nem egységesen, nem egy időben, nem egy felmérő csoport telepítette, illetve mérte be, ezért (sajnos) a fixpontok számozása napjainkra már igen nehezen áttekinthetővé vált. Ezért a Barlangtani Intézet patronálása alapján az Aggteleki Nemzeti Park felkért a Baradla fixpontjainak egységesítésére.

Az előadás áttekintést ad az elkészült térkép tartalmáról, a térképlapok elektronikus elérhetőségéről, valamint ismerteti az egységes számozási rendszer felépítését.

Nyíró Ádám Artúr, Holl Balázs, V. Szabó Gábor: Ősi rituálék nyomában. Új régészeti kutatások az aggteleki Baradla-barlangban (45 p)

Az elmúlt években az ELTE BTK Régészettudományi Intézetének régészei és a MKBT Történeti és Régészeti Szakosztályának tagjai új kutatásokat kezdtek Magyarország régészeti szempontból legösszetettebb barlangjában, az aggteleki Baradla-barlangban. A fémkereső-műszeres felderítésnek, a barlangi terek alapos újbóli átvizsgálásának és az ásatásoknak köszönhetően új megközelítésben értelmezhető ez a mai napig is titokzatos hatást keltő tér. Úgy tűnik, a barlang két korszakban – a középső újkőkorban és a bronzkor kései szakaszában – is olyan különleges rituális helyszín volt, ahová távoli térségekből érkeztek embercsoportok, hogy ünnepélyeken és szertartásokon vegyenek részt. Az előadásban az új kutatások eredményei mellett áttekintjük az ősi barlanghasználat legizgalmasabb régészeti példáit a világ különböző pontjain.

Dr. Virág Magdolna: A budai barlangokban feltételezett egykori vízszintváltozások lehetséges okai (20 p)

A Szemlő-hegyi-barlang képződményeinek részletes térképezésével és vizsgálatával az egykori termálvízszint csökkenését, majd újbóli emelkedését sikerült kimutatni. Ehhez hasonló jelenségek más rózsadombi barlangokban, valamint a Gellért-hegy barlangjában is megfigyelhetők. Ezek idejének, korának meghatározása lehetőséget ad a jelenségek lehetséges természeti okainak, előidézőinek feltárására is.

15:00 – 15:15 Kávészünet

15:15 – 16:00 III. SZEKCIÓ – Külföldi feltáró kutatás

Adamoczky György, Kovács György: -1082m; de ez még nem hivatalos :) (20 p)

Az előadás az ausztriai Hochschwab platón évek óta folyó feltáró kutatás jelenlegi eredményeit mutatná be. Ebben a témában már voltak a korábbi években előadások, a mostani apropója a búvós 1000 m-t meghaladó mélység, amit a tavalyi évben értek el barlangászaink. :~)

Takácsné Bolner Katalin: Montenegro 2019 (20 p)

2019 nyarán már a 17. magyar expedíció indult Montenegróba, a Njeguši-Lovćen térség barlangjainak kutatására. A két hét alatt – a dokumentációs munkák folytatása mellett – öt barlangban történt 200-500 m közötti nagyságrendű továbbjutás. A Jeges-barlang Hubertusz-akna előtti ablakaiból újabb meanderek és aknák szövevénye tárult fel; egy hasonló labirintus vált ismertté a Duboki do középső szakasza felett is; míg az ettől ÉK-re tavaly felfedezett Szentjános-barlang 500/-140 m-re növekedett. A Njegos-barlang Moria-termének utolsóként kimászott kürtője

egy É-ről bejövő patakos oldalágba vezetett, és sikerült végre bejutni a Kaszás-barlang tágasabb szakaszába is. A számos térképpel és fotóval illusztrált előadás mindezek mellett a terepbejárások eredményeként újonnan megismert 16 barlang jelentősebb képviselőit is bemutatja.

16:00 – 17:00 IV. SZEKCIÓ – Élménybeszámoló (túra, verseny, konferencia, kutatótábor stb.)

Tóth Attila: Hódolat "Cantabriának" - Képeslap 2018-19 spanyol túráiról (15 p)

"Ha meg kell baszódni, akkor meg kell baszódni" (Torrente)

Dr Kovács Boglárka: Albánia kanyonjai (20 p)

Albánia vadregényes és gyönyörű hegyeiben a kanyonok felfedezése csak az elmúlt egy-két évben indult meg. Szlovén-olasz-svájci felfedezők és egy francia csapat körülbelül egy időben indítottak versenyt a néha monumentális, néha játékos, de mindenképpen lélegzetelállító völgyek feltárására. Pont a versenynek köszönhetően a leírások nehezen hozzáférhetőek, mindkét csapat titokként kezeli őket. Azonban egyesületünk volt olyan szerencsés, hogy idén nyáron mégis eljuthatott ezekbe az eddig alig látogatott kanyonokban. Előadásomban az átélt kalandokról, a Lekdush 200 méteres vízesésének meghódításáról, és egy szerencsés végkimenetelű gátnyitásról is mesélek.

Leél-Össy Szabolcs: Alvó vulkánok és aktív lávabarlangok földjén - izlandi körút (20 p)

Izland szigete az Atlanti-óceán mélyén húzódó Közép-atlanti hátság kibukkanása a tenger szintje fölé. A hátságon végig húzódó hasadékvölgy tk. Észak-Amerikát választja el Európától. Ez a hasadékvölgy is a felszínen van, megtekinthető. A számos (számtalan) vulkán az elmúlt évtizedekben is többször működött, de jelenleg mindegyik "alszik". Utóvulkáni jelenségek (hőforrások, szolfatárak, stb.) azonban bőven vannak. És vannak lávacső barlangok, és vízzel kitöltött vulkánikus üregek is...A sziget ma már a fapados repülők korában könnyen elérhető, de az ottani élet meglehetősen drága (nekünk), az időjárás mostoha.....

17:00 – 18:30 V. SZEKCIÓ – Vita, beszélgetés

Beszélgetés a barlangkutatók etikai kódexéről. Moderátor: Dr Csepregi István

„A barlangi túrázás szakmai szabályzata - a turizmus számára nem megnyitott és csak a nemzeti park igazgatóságok vagyongazdálkodói hozzájárulásával látogatható, illetve hatósági engedély birtokában kutatható barlangokban követendő viselkedési szabályok, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT) etikai kódexe” című dokumentum-tervezet vitája. A dokumentum az MKBT honlapján (<http://www.barlang.hu/dokutar/rendezvenyek-es-konferenciak/szakmai-napok-2019>) megtekinthető.

18:30 – 21:00 „ZSÍROSKENYÉR PARTY”

Sajnos idén nem találtunk megfelelő helyszínt az Adrenalin Tourist Rock Band koncertjéhez, de csapat készül némi akusztikus zenével.

Az egyetemi porta 22:00-kor zár, addigra kell elhagynunk az épületet.

NOVEMBER 17. VASÁRNAP

9:30 - 11:05 VI. SZEKCIÓ – Hazai feltáró kutatás

Kraus Sándor: Feltérési lehetőség (poszter)

A Ferenc-hegyi-barlangtól keletre levő kőzettömb hasonló felépítésű. Keleti végében több barlangrészlet ismert, HOZZÁFÉRHETŐ, de nem foglalkoznak velük. A legígéretesebb üregről nem régen kaptam egy térmodell-fotót, ez hozta elő újra az ötletet. Néhány régi megfigyelés és szelvény is alátámasztja a jelentős méretű barlang feltételezésének jogosságát.

Slíz György: Barlangösszekötés a Naszályi-szirteken (20 p)

2017-ben Egyesületünk átvette a Troglonauta Egyesülettől a Naszályi-víznyelő kutatását, valamint kutatási engedélyt kértünk a közeli ún. Idegrendszer-barlangra, amelyet még a Naszály Csoport tárt fel 1995-ben. Az utóbbi, eredetileg csupán 50 méteres barlangban még azéven 400 méter új járat tárult fel (ez a Forradalmi-ág), idén pedig a Víznyelőben nyílt meg fél km új rész (ez a Sasnövelde-ág). Az új szakasz nem a 15 éven át bontott mélyponton tárult fel, hanem a kürtőrendszerből nyíló freatikus járat. Augusztusban megtörtént a két barlang összekötése, az egyesített hossz 2850 méter, mélysége változatlanul 174 m. Mellékesen egy új bejárat is nyílt a Sasnövelde-ágra (Sas-lik), így a Naszályi-barlangrendszer ma már 3 bejáratral rendelkezik. És ezúttal ez nem valami egyszeri különös véletlen, mert kijelölt végpontok és szabad kürtők várják, hogy végre eljussunk hozzájuk. Összefoglalva, mind a feltárásokat, mind pedig az egy hektárra eső barlangajtok számát tekintve kezdünk felzárkózni az egykori eredményeinkhez.

Tóth Attila: " Miért beteg a magyar futball?" (15 p)

Avagy halódik a magyar barlangkutatás?

Horváth Gábor: A Kopolya forrásbarlang kutatásának szépségei (20 p)

A Kopolya forrásbarlang és a Kopolya barlangrendszer kutatásával már sokan próbálkoztak. Rengeteg beleölt munkaóra, sok kudarc és 25 év "csend" után vette át a mi csapatunk a feltáró kutatást. A forrásbarlang "ideális" munkaterület: az eleje omlásveszélyes, a közepe árvízveszélyes, a vége rettenetesen szűk. Már ahhoz is komoly ötletparádé kellett, hogy egyáltalán el tudjunk kezdeni dolgozni. Aztán kiderült, hogy depóhely sincsen, ahová a kitermelt anyagot el tudjuk helyezni. De a munka és az ötletbörze folytatódik, haladunk előre. És hogy miért csináljuk? Mert szerintünk ott van a barlang a szűk rész mögött. Sok érv szól mellette, ezekről is szó lesz az előadásban. Valamint bemutatom azokat a technikai megoldásokat, amiket a munkánk során kitaláltunk és megvalósítottunk.

Szilaj Rezső: A tapolcai Kincses-gödör (15 p)

A tapolcai Kincses-gödör Tapolca egyetlen barlangja, amely természetes úton (beszakadással) nyílt meg. 19. századi térképek, illetve a feltárás során tapasztaltak szerint valaha két bejárata is volt, de az 1900-as évekre már csak egy maradt. Első terme régóta ismert, a világháború idején óvóhelyként, előtte és utána szemét- és törmeléklerakóként szolgált. A továbbjutással csoportunk már régebben is próbálkozott, végül 2012-ben született meg az áttörés, amikor Horváth Sándor átjutott a Buszváró termébe. Elődeink az itt talált állatcsontok és kaparások alapján jártak már az üregben, az akkor még nyitott beomlást dögkútként használták. Innen kiindulva még két kisebb termet, a Rókavárat és a Szent István-termet tártuk fel.

A barlang jelenlegi hossza meghaladja a 400 métert. Valójában egyetlen hatalmas, 80 m hosszú, 15-20 m széles terem maradványa, amely üreg két helyen beomlott. Minden bizonnyal ezt is a mélyből érkező karsztvíz hozta létre, akárcsak a város más barlangjait, de az omlások eléggé eltüntették a hajdani formakincset, illetve a terem keletkezésével kapcsolatos kérdések megválaszolását is megnehezítik. A teremből azóta is keressük a továbbvezető járatot, mindeddig sikertelenül.

Képződményeit gyenge cseppkövesedések, borsókő-kiválások és nagyobb mennyiségű montmilch alkotja. Léghőmérséklete 16-17 Celsius, ami az alatta elhelyezkedő langyos víznek tulajdonítható.

Fodor József: Eredmények az egri Myotistól (15 p)

11:05 - 11:20 Kávészünet

11:20 - 12:30 VII. SZEKCIÓ – Tudományos kutatás II.

Kraus Sándor: A barlangok láthatatlan alakítója: a légáramlás (poszter)

Emberi léptékkal semmi hatása nincs (többnyire), ám százezer év(ek) alatt alakítja a barlangot -- üregesíthet, visszaoldhat. Néhány kép és ábra alapján elgondolkozhatok róla.

Kraus Sándor: A barlangok látható alakítója: az ember (poszter)

"Már az ősember is....." Néhány egyértelmű és néhány meglepő kép arról, hogyan tesszük tönkre a barlangokat.

Kocsis Ákos: Nyomjelzés nélküli víznyelők és lehetséges forrás kapcsolataik a jelenlegi Magyarországon (20 p)

A Gömör-tornai-karszt és a Mecsek víznyelő-forrás összefüggései jórészt ismertek már. A Bükkben ezek csak részben kerültek kimutatásra, ugyanakkor feltételezik többek közt a Pénzpataki-víznyelő és a légvonalban 15 kilométerre lévő miskolctapolcai Olasz-kút valamint Létrástető, István-lápa és a diósgyőri forráscsoport közti kapcsolatot. A Dunántúli-középhegységben csak a Tési-fennsík triász főkarsztól elkülönülő kréta mészkőtestjében volt sikeres vízfestés, illetve ha megbízható az irodalmi forrás, a diszeli Nyelőke és a tapolcai Tavasbarlang közt is. A Déli-Bakonyban, Úrkút mellett a triásztól vízáró rétegekkel elválasztott fiatalabb korú mészkőbe mangániszapot engedtek, amely másfél kilométerrel arrébb újra megjelent a felszínen. A Pilisben, a Keleti- és Északi-Bakonyban egyaránt jelentős a víznyelőműködés. Ugyanakkor a tési vízfestéstől és az úrkúti mangániszap kilépésétől eltekintve egyelőre csak a Déli-Bakony esetében van elég információ közvetlen víznyelő-forrás kapcsolatokat sejteni további két esetben is (Dobra-veszprémi Fejes-völgyi források, szentgáli Mész-völgy-Kab-hegy-Sáskai-víznyelő-Nyelőke-tapolcai Malomtó-forrás).

Szabó Géza: A Meta menardi (barlangi keresztespók) magyarországi élőhelyének kutatása. A Kryptonesticus eremita első magyarországi fellelése (10 p)

Immár több éve tanulmányozom a barlangi keresztespók, a Meta menardi életmódját és magyarországi barlangi élőhelyeit. Eddig több, mint 700 barlangot néztem meg. Kereken 200 barlangban találtam M. menardit. Az élőhely jobb megismerése érdekében más fajok előfordulását is figyelemmel kísérem. A leggyakoribb együtt élő a Metellina merianae (rejtett keresztespók) 99 barlangból került elő. Az összefoglaló írásáig 426 barlangban egyetlen troglafil pókot sem találtam. Figyeltem a jól felismerhető Takácspókokat is. Mostanáig terepen ez a faj is egyértelműen felismerhető volt. Most már nem, mert találtam fel egy rendkívül hasonló és eddig hazánkban ismeretlen fajt a Kryptonesticus eremita fajt. A felfedezésről cikk jelent meg. További célom a terepen a barlangi keresztespóktól nagyon nehezen megkülönböztethető faj a Meta bournetti hazai felfedezése.

Szabó Géza, Szinetár Csaba: Egy barlangi (troglafil) pókfaj, a Kryptonesticus eremita (Simon, 1880) első magyarországi előfordulása (Araneae: Nesticidae) Savaria természettudományi és sporttudományi közlemények 17 Szombathely, 2018 pp109-115.

Mészáros József (Mészi): Föld alatti denevér szállások a Bakonyban (20 p)

A denevérek troglophil állatok, vagyis barlangkedvelők, életük egy jó részét a barlangban töltik. Sok faj használja telőhelynek a barlangokat, míg más fajok kölykezési időben is itt tartózkodnak, ezek a barlangi szülőkolóniák. Néhány faj pedig csak extrém hidegben húzódik barlangokba.

A denevérek számára a barlangok nélkülözhetetlen szálláshelyek.

Védelmük, zavartalanságuk épp ezért fontos.

A bakonyi kis patkósdenevér (Rhinolophus hipposideros) ismert telelő állománya 1997-ben 190 példány körül mozgott, addigra a 2018-ban már 533. Mindez több összetett oknak köszönhető. Az első, hogy megszűntek a telelő állományt zavaró tényezők a barlanglezárásokkal. A másik nem elhanyagolható tényező a globális felmelegedés. A kis patkósdenevér mediterrán elterjedésű faj révén, nem alszik valódi téli álmot, csak kényszer téli álmot. Ha nem jár ki időközönként táplálkozni,

elpusztul, az enyhébb telek jobb rovar ellátottsága is hozzájárult a faj populációjának növekedéséhez.

A nyolc monitoring telelőhely mindegyike denevérbarát módon lezárt barlang, vagy bányavárat. A téli időszakban a látogatás csak a denevérszámlálásra korlátozódik, ami évi 1 alkalommal történik, mindig január 20 és február 1 közé esik. A kis patkósdenevéren kívül más fajok is telelnek ezekben a barlangokban, melyek populációjának változása már nem mutatja ezt a növekedést, sőt sok esetben csökkenő tendenciát mutat.

Az előadásban a Bakonyi kutatási eredményeken keresztül mutatom be a barlang, és a többi természeti, környezeti tényező hatásait a denevérekre.

Takácsné Bolner Katalin: Újdonságok és kérdőjelek a barlangtani bibliográfia 19. sz. előtti tételeiben (20 p)

Barlangtani irodalmunk legkorábbi, még a 19. század előtt megjelent tételei ma már szinte mind hozzáférhetők digitális formában. E virtuális könyvtár nemcsak a vonatkozó időszak bibliográfiai adatainak pontosítását teszi lehetővé: a jellemzően latin nyelvű vagy gótbetűs német szövegeket böngészve pár újabb, a történelmi Magyarország barlangjait említő munka és az eddigi ismereteket módosító információ is előkerült. Az előadás ezekből nyújt ízelítőt, az újdonságok köréből bemutatva pl. Agricola 1546-ban és Apáczai Csere János 1653-ban (magyar nyelven!) kiadott könyvét, míg Benkő József "Imago specuum" c. műve sajnos annak a példája, amikor egy évszázadok óta hivatkozott kiadás fantomnak bizonyul...

Dr Leél-Őssy Szabolcs: Elnöki zárszó (5 p)

12:30 - 13:40 Ebéd (ebédlő 10 perc séta az előadások helyszínétől)

FONTOS! A nagyszámú előadás miatt **kérjük az előadókat a jelzett időkeret betartására**, amibe a vetítés elindítása is bele kell férjen. Az utóbbi zökkenőmentessé tétele érdekében kérünk minden előadót, hogy előadását a szekció előtt szünetben töltsse fel a közös számítógépre, és ha előadásában videóbetét van, próbálja ki, hogy az működik-e. Az időkeret betartását segíti, ha percenként egy diával számolunk, tehát egy 15 perces előadás kb. 15 diát tartalmaz.

A műsorfüzetet a helyszínen nyomtatott formában megkapjátok, ezért ezt feleslegesen ne nyomtassátok ki.

SZÁLLÁSOK MKBT szervezésben

Központi Középiskolai Kollégium és EBÉD HELYSZÍN: Stadion utca 20-22.

A szállás és az ebédhelyszín az előadások helyszínétől **10 perc alatt gyalog elérhető**, az egyetemi portán balra fordulva a József-Attila út – Stadion utca útvonalon (lásd: térkép a következő oldalon).

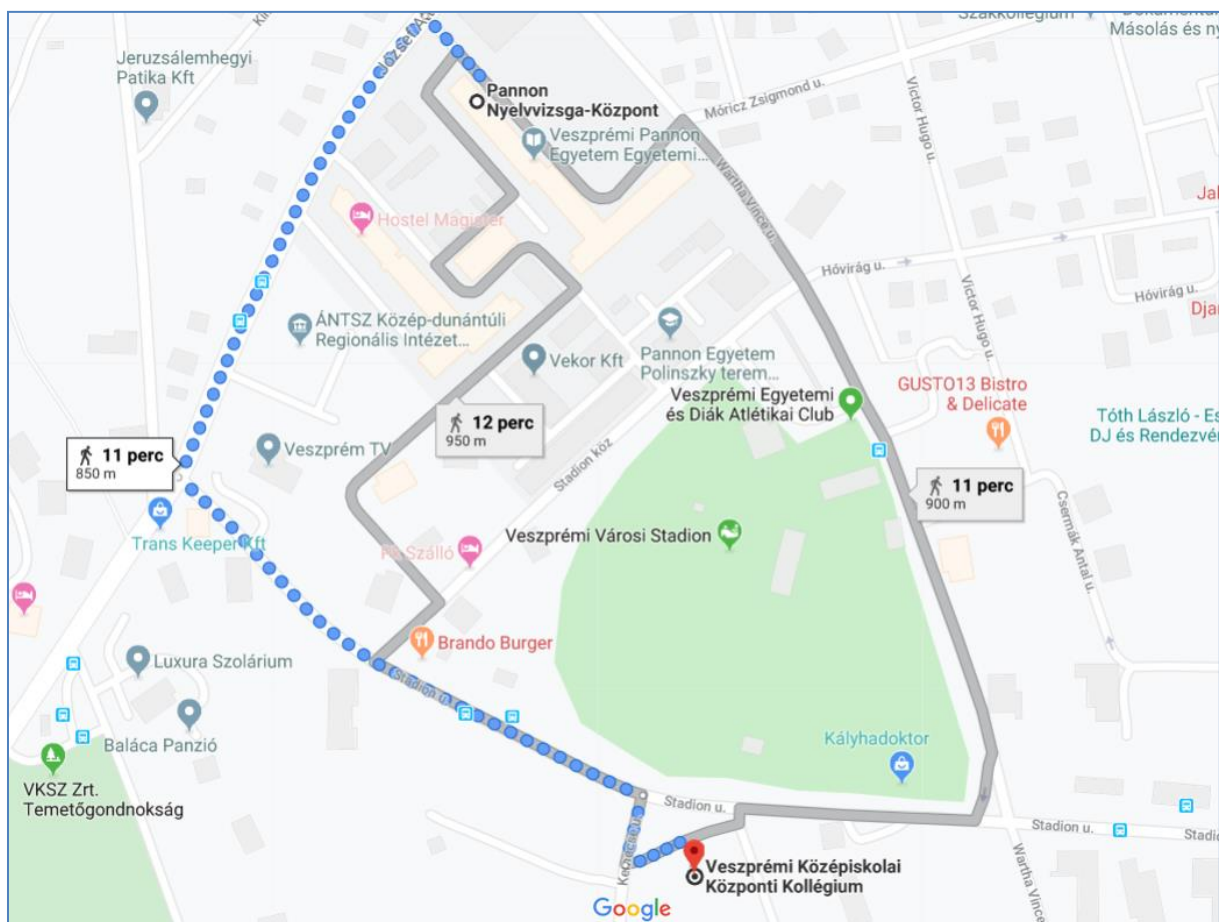
A szállást pénteken 16:00-tól lehet elfoglalni és vasárnap 9:00-ig el kell hagyni. A kollégium egész területén **szigorúan tilos a dohányzás**, valamint az alkohol bevitele és fogyasztása a nyilvános terekben.

A szállást foglalók neve és a szobabeosztás a portán megtalálható.

Ágyneműt kapunk, nem kell hálósákokat hozni (aki kényes a tisztaságra, hozhat).

Ára 3500 Ft+ 400 FT IFA/fő/éj, melyet nem a helyszínen kell fizetni, hanem a Szakmai Napok regisztrációjával.

Parkolás a kollégium előtt (ingyenes).

Davidikum Római Katolikus Főiskolai és Középiskolai Kollégium Eszterházy Antal utca 15.

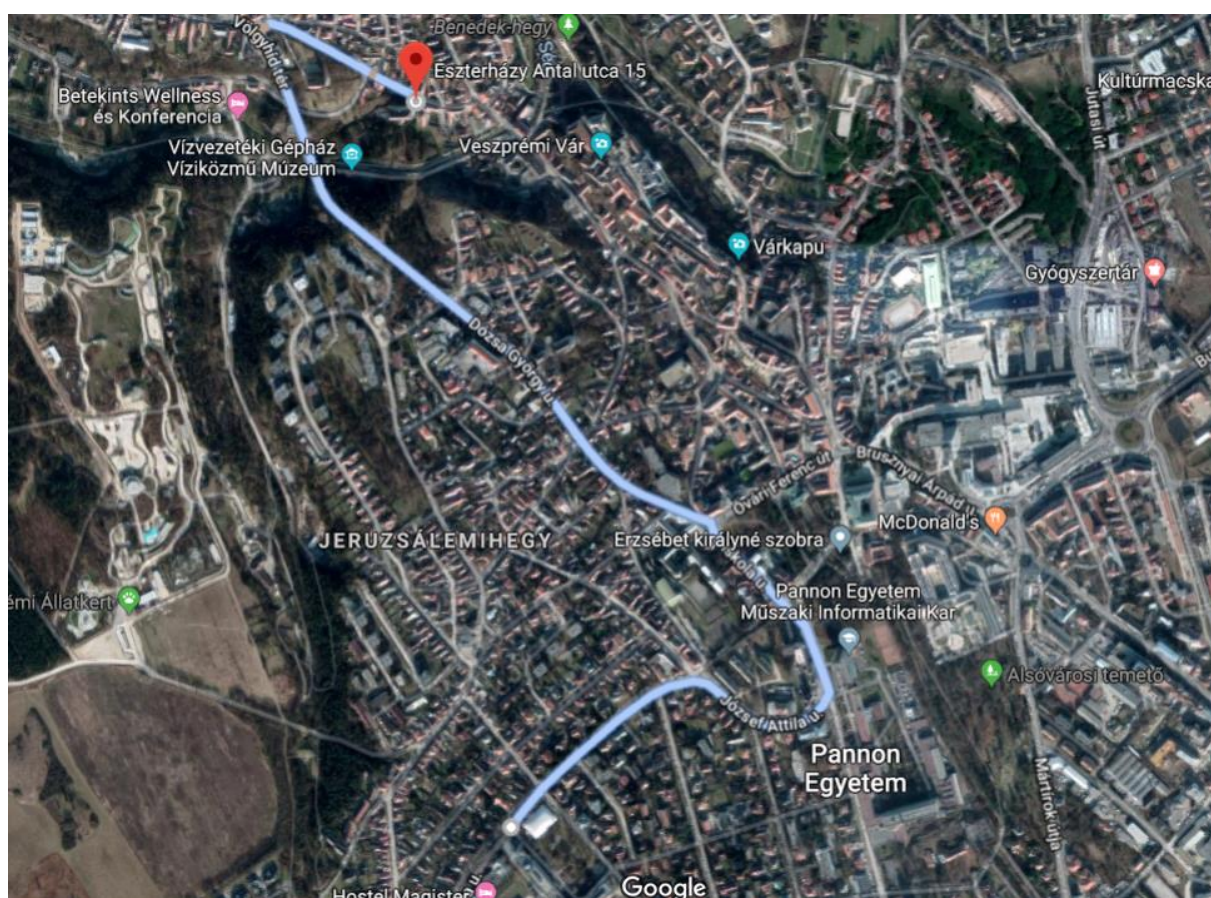
A Davidikum az előadások helyszínétől 20 perc gyaloglásra / kb. 5 percnyi autózásra található (figyelem, az utcának ez a szakasza a Völgyhídi tér felől egyirányú!).

A szállást pénteken 18:00-tól lehet elfoglalni és vasárnap 9:00-ig el kell hagyni. A kollégium egész területén **szigorúan tilos a dohányzás**. A kollégiumban ottlétünk alatt lelkigyakorlatosok is lesznek, ezért **azzal a feltétellel kaptunk itt szobákat, hogy nem zajongunk a szobákban és folyosókon**.

A szállást foglalók neve és a szobabeosztás a portán megtalálható. Ágyneműt kapunk, nem kell hálósákat hozni.

Ára 3100 Ft+ 400 FT IFA/fő/éj, melyet nem a helyszínen kell fizetni, hanem a Szakmai Napok regisztrációjával.

Parkolás a kollégium belső parkolójában (ingyenes).

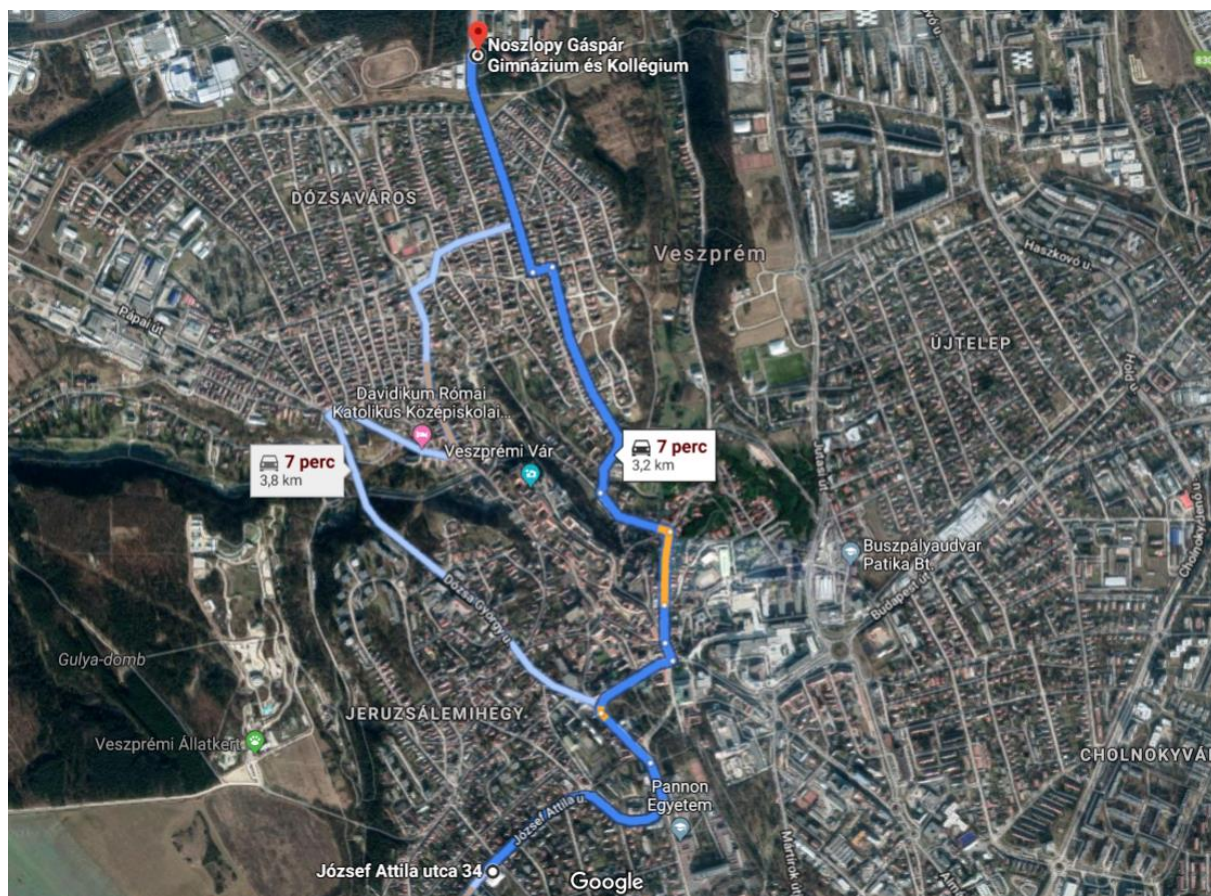
Noszlopy Gáspár Gimnázium Kollégiuma, Tüzér u. 42.

A Noszlopy Kollégium az előadások helyszínétől 35 perc gyaloglásra / kb. 7 percnyi autózásra található.

A szállást pénteken 18:00-tól lehet elfoglalni és vasárnap 9:00-ig el kell hagyni. A szállást foglalók neve és a szobabeosztás a portán megtalálható. Ágyneműt kapunk, nem kell hálózsákot hozni.

Ára 3500 Ft+ 400 FT IFA/fő/éj, melyet nem a helyszínen kell fizetni, hanem a Szakmai Napok regisztrációjával.

Parkolás a kollégium parkolójában (ingyenes).

KIRÁNDULÁS

2018. NOVEMBER 15. PÉNTEK

A pénteki szakmai kirándulás keretében vezetett geotúrán veszünk részt a Tihanyi-félszigeten.

A túrát Korbély Barnabás, a Bakony-Balaton Geopark (<http://www.geopark.hu>) geológiai szakreferense vezeti. A túra időtartama kb. 3 óra, könnyű gyaloglás, egyszerű túrafelszerelés elegendő.

Program kezdete: 10:30, találkozás 10:20-kor Tihany szélén, a Kis-erdő-tető alatti parkolóban (lásd térkép)

Útvonal: Kis-erdő-tető – Belső-tó – Aranyház – Levendula Ház Látogatóközpont – parkoló.

Belépődíj: 850 Ft, melyet a túra után készpénzben kérjük fizetni. Aki meg szeretné nézni a Levendula Ház Látogatóközpontot (földtudományi tartalmú installációk, látványos ismeretterjesztő film a vulkanizmusról), az 1000,- Ft/fő kedvezményes jegy vásárlásával megteheti (ezt egyenként, a helyszínen kell rendezni).

MAUCHA LÁSZLÓ VÁNDORSERLEG

A Maucha László barlangkutatóról elnevezett, elméleti kérdésekből álló verseny idén kerül harmadik ízben megrendezésre, a Szakmai Napok alatt, annak eseményeit színesítve és változatosabbá téve.

A Vándorserleg létrehozását id. Adamkó Péter kezdeményezte és a kérdéseket ő állítja össze. Mindenki csak egyénileg versenyezhet (nem csapatokban vagy párosan) egy negyven-ötven barlangászattal kapcsolatos elméleti kérdésből álló tesztlap kitöltésével, melyet a regisztrációnál osztunk ki, és amelyet szombat estig lehet leadni ugyanott.

A verseny nyertese egy évig birtokolhatja a serleget, melyre nevét rávéssük. Ezen felül az első három helyezett oklevelet és érmet kap.

EGYEBEK

Szombaton a helyszínen a SpeleoSport termékeit is megtekinthetitek és megvásárolhatjátok.

A regisztrációnál lehetőségek lesz

- az osztrák biztosítás befizetésére (euróban)
- a megrendelt cseh Alsó-hegyi zombolyatlaszok átvételére
- a megrendelt MKBT naptárak átvételére.

A helyszínen csak készpénzben tudtok fizetni.

BŐVEBB INFORMÁCIÓ

A programokkal kapcsolatban:

Kosztra Barbara (kosztrab.mkbt@gmail.com), +36 20 935 0050

Csépe-Muladi Beáta (muladi.beata@gmail.com)

A befizetésekkel, szállással és étkezéssel kapcsolatban:

Fleck Nóra (mkbtiroda@gmail.com), +36 70 8811 447

Szeretettel várunk Titeket Veszprémben!

MKBT SZAKMAI NAPOK 2019 MŰSORFÜZET

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.
Tel.: +36-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Kosztra Barbara és Fleck Nóra, Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

Forrás: veszprem.hu

Forrás: Wikipedia

A Magyar Karszt – és Barlangkutató Társulat tevékenységének támogatói 2019-ben:

